

- Allori A.C., Mulliken J.B., Meara J.G., Shusterman S., Marcus J.R. 2015. Classification of Cleft Lip/Palate: Then and Now, "The Cleft Palate-Craniofacial Journal", 54 (2), s. 175-188. <https://doi.org/10.1597/14-080>
- Antkowski F. 1957. Patologia mowy w przypadkach "palatoschisis", "Biuletyn Fonograficzny", 2, s. 27-45.
- Antkowski F. 1960. Uwagi o rehabilitacji (retranspozycji) mowy, "Biuletyn Fonograficzny", 3, s. 59-65.
- BałaKiriewa A.S. (Балакирева А.С.) 2011. Logopedija. Rinolalija (Логопедия. Ринолалия), Wydawnictwo W. Siekaczew, Moskwa.
- Banaszkiewicz A. 2019. Terapia logopedyczna mowy rozszczepowej oraz ocena podjętych działań na podstawie studium przypadku obejmującego dziewięć lat życia dziecka, "Logopaedica Lodziensia", 3, s. 9-20. <https://doi.org/10.18778/2544-7238.03.01>
- Bardach J. 1967. Rozszczep wargi górnej i podniebienia, Państwowy Zakład Wydawnictw Lekarskich, Warszawa.
- Białek-Dratwa A., Soczewka M., Grochowska-Niedworok E. 2020. Rozszerzanie diety niemowlęcia z wykorzystaniem metody baby-led weaning ("bobas lubi wybór"), "Pediatria i Medycyna Rodzinna", 16 (4), s. 362-367. <https://doi.org/10.15557/PiMR.2020.0065>
- Bieńkowska K. 2011. Słucham, mówię, jestem. Program 60 kroków do oceny i terapii dzieci z wadą słuchu, Stowarzyszenie Rodziców i Przyjaciół Dzieci z Wadą Słuchu: Agencja Fotograficzno-Reklamowa Graffia, Krosno.
- Bieńkowska K. 2012. Kwestionariusz obrazkowy do badania artykulacji, Wydawnictwo Naukowe Instytutu Technologii Eksploatacji - PIB, Radom.
- Bieńkowska K., Siudzińska N., Stępień M. 2017. Wykorzystanie siatki pól semantyczno-leksykalnych w programie terapeutycznym służącym kształtowaniu języka. Propozycja, "Poradnik Językowy", 6, s. 84-95.
- Bilińska M., Osmola K. 2015. Rozszczep wargi i podniebienia - czynniki ryzyka, diagnostyka prenatalna i konsekwencje zdrowotne, "Ginekologia Polska", 86 (11), s. 862-866.
- Billewicz G., Ziolo B. 2010. Kwestionariusz badania mowy, Oficyna Wydawnicza "Impuls", Kraków.
- Bokus B. 1991. Tworzenie opowiadań przez dzieci. O linii i polu narracji, Wydawnictwo Energeia, Kielce.
- Brunnegard K., Lohmander A. 2007. A cross-sectional study of speech in 10-year-old children with cleft palate: results and issues of rater reliability, "The Cleft Palate-Craniofacial Journal", 44, s. 33-44. <https://doi.org/10.1597/05-164>
- Budner M., Strużyna J. 2014. Rozszczep podniebienia, "Chirurgia Plastyczna i Oparzenia", 2 (2), s. 97-104. <https://doi.org/10.15374/ChPiO2014010>
- Chwatcew M.E. (Хватцев М.Е.) (1959) 2009. Rinolalija (Ринолалия), [w:] Logopedija (Логопедия), red. R.I. ŁałaJewa, S.N. Szachowskaja (Р.И. Лалаева, С.Н. Шаховская), t. I, wyd. 2, Centrum Wydawnicze Władaz, Moskwa, s. 206-245.
- Cielo C.A., Cappellari V.M. 2008. Maximum phonation time in pre-school children, "Brazilian Journal of Otorhinolaryngology", 74 (4), s. 552-560. [https://doi.org/10.1016/S1808-8694\(15\)30602-9](https://doi.org/10.1016/S1808-8694(15)30602-9)

- Cieszyńska J. 2000. Od słowa przeczytanego do wypowiedzianego: droga nabywania systemu językowego przez niesłyszące dziecko w wieku poniemowlęcym i przedszkolnym, Wydawnictwo Naukowe Akademii Pedagogicznej, Kraków.
- Dębska-Rutkowska M., Zawadzka-Głós L., Niemczyk-Cieślak E. 2014. Wysiękowe zapalenie ucha - problem nadal aktualny, "Nowa Pediatria", 18 (1), s. 3-7.
- Domeracka-Kołodziej A., Maniecka-Aleksandrowicz B., Zielnik-Jurkiewicz B., Zawadzka R., Rakowska M., Różak-Komorowska A., Szeptycka-Adamus A. 2007. Ocena nosowania i nosowości u dzieci przed i po adenoidektomii lub adenotonsillotomii, "Otolaryngologia", 6 (3), s. 135-141.
- Drewniak-Wołosz E., Paluch A. 2018. Karty Oceny Języka Dziecka - AFA, Wydawnictwo Komlogo Piotr Gruba, Gliwice.
- Duda H. 2017. Badanie kinestezji artykulacyjnej, Wydawnictwo Harmonia, Gdańsk.
- Dudkiewicz Z. 1999. Rozszczep wargi i podniebienia - leczenie chirurgiczne. Poglądy własne i innych autorów, "Medycyna Wieku Rozwojowego", III, 3, s. 353-368.
- Dudkiewicz Z. 2005. Wady rozwojowe w chirurgii twarzy i czaszki, [w:] Chirurgia dziecięca, red. J. Czernik, Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa, s. 346-367.
- Dudkiewicz Z. 2008. Technika operacji jednoetapowej rozszczepu wargi i podniebienia, [w:] Atlas chirurgii dziecięcej, red. Cz. Stoba, G.H. Willital, Wydawnictwo Bernardinum, Pelplin, s. 7-11.
- Dudkiewicz Z. 2022. Chirurgia wad i zaburzeń rozwojowych. Wybrane zagadnienia, Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa. <https://doi.org/10.53270/2022.004>
- Dudkiewicz Z., Piwowar W., Surowiec Z., Fudalej P., Obłój B., Cudziło D., Hortis-Dzierzbicka M., Radkowska E., Stankiewicz J., Nowicka G. 2011. 30 lat doświadczenia w leczeniu jednoetapowym całkowitych jednostronnych rozszczepów wargi i podniebienia - wielospecjalistyczna ocena wyników odległych - nowa strategia leczenia. Standardy medyczne, "Problemy Chirurgii Dziecięcej", 1, s. 8-18.
- Emiluta-Rozya D. 2008. Modyfikacja zestawienia form zaburzeń mowy H. Mierzejewskiej i D. Emiluty-Rozyi, [w:] Diagnoza i terapia w logopedii, red. J. Porayski-Pomsta, Wydawnictwo Elipsa, Warszawa, s. 25-36.
- Emiluta-Rozya D. 2013. Całościowe badanie logopedyczne z materiałem obrazkowym, Wydawnictwo Akademii Pedagogiki Specjalnej, Warszawa.
- Emiluta-Rozya D. 2014. Formy zaburzeń mowy, [w:] Logopedia. Teoria zaburzeń mowy, red. S. Grabias, M. Kurkowski, Wydawnictwo UMCS, Lublin, s. 73-90.
- Finger L.S., Hoffmann C.F., Cielo C.A. 2021. Maximum Phonation Time and Body Mass Index in Nondysphonic Eutrophic Children, "Journal of Voice", 35 (3), <https://doi.org/10.1016/j.jvoice.2019.09.018>.
- Funamura J.L., Said M., Lin S.J., McKinney S., Tollefson T.T. 2020. Eustachian tube dysfunction in children with cleft palate: A tympanometric time-to-event analysis, "Laryngoscope", 130, s. 1044-1050. <https://doi.org/10.1002/lary.28103>
- Gadzinowski J., Szymankiewicz M., Gulczyńska E. 2014. Podstawy neonatologii, Oddział Wielkopolski Polskiego Towarzystwa Medycyny Perinatalnej, Poznań.

- Gałkowski T., Grossman J. 1967. Podstawy metodyczne postępowania logopedycznego w stosunku do dzieci z rozszczepem podniebienia, "Zdrowie Psychiczne", 8, s. 64-72.
- Gałkowski T., Grossman J. 1987. Determinanty rehabilitacji zaburzeń mowy u dzieci. Wyniki usprawniania zdolności językowych dzieci z rozszczepem podniebienia, Wydawnictwo AWF, Warszawa.
- Gibińska-Styła J., Konty-Gibińska W. 2012. Rola dioksyn w etiologii rozszczepów wargi i podniebienia, "Stomatologia Współczesna", 19 (2), s. 25-28.
- Grabias S. 1992. Zasady minimalizacji zasobów leksykalnych dla potrzeb glottodydaktyki. Podstawowy zasób słów, [w:] Język polski jako język obcy, red. S. Grabias, seria "Komunikacja językowa i jej zaburzenia", t. IV, Lublin.
- Grabias S. 1994. Język w nauczaniu niesłyszących. Zasady programowania systemu komunikacyjnego, [w:] Głuchota a język, red. S. Grabias, Wydawnictwo UMCS, Lublin, s. 185-221.
- Grossman J. 1973. Zaburzenia mowy u dzieci z rozszczepem podniebienia, [w:] Wybrane zagadnienia z defektologii, red. T. Gałkowski, t. II, Akademia Teologii Katolickiej, Warszawa, s. 381-417.
- Grossman J. 1976. Metodyka leczniczo-rehabilitacyjna w przypadkach wieloukładowych zaburzeń mowy u dzieci z rozszczepem podniebienia, "Logopedia", 11, s. 33-46.
- Grossman J. 1993. Wyniki rehabilitacji dzieci z rozszczepem podniebienia, "Logopedia", 20, s. 63-74.
- Grossman J. 1997. Ćwiczenia zabawowe w rehabilitacji dzieci z rozszczepami podniebienia, "Postępy Rehabilitacji", 11 (1), s. 73-81.
- Grossman J., Gałkowski T. 2000. Wpływ uszkodzeń narządu słuchu na wyniki rehabilitacji dzieci z rozszczepem podniebienia, "Audiofonologia", XVII, s. 131-141.
- Gruba J. 2012. Ocena słuchu fonemowego u dzieci w wieku przedszkolnym, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice.
- Gruba J. 2016. Karty Oceny Słuchu Fonemowego - KOSF, Wydawnictwo Komlogo Piotr Gruba, Gliwice.
- Gruba J. 2017. Karty Oceny Logopedycznej Dziecka - KOLD, Wydawnictwo Komlogo Piotr Gruba, Gliwice.
- Gryczyńska D., Jaroch T. 2007. Badania obiektywne narządu słuchu, [w:] Otolaryngologia dziecięca, red. D. Gryczyńska, Alfa Medica, Bielsko-Biała, s. 58-61.
- Gundlach K.K., Maus C. 2006. Epidemiological studies on the frequency of clefts in Europe and world-wide, "Journal of Cranio-Maxillofacial Surgery", 34 (2), s. 1-2. [https://doi.org/10.1016/S1010-5182\(06\)60001-2](https://doi.org/10.1016/S1010-5182(06)60001-2)
- Haman E., Fronczyk K. 2012. Obrazkowy Test Słownikowy - Rozumienie (OTSR), Pracownia Testów Psychologicznych i Pedagogicznych, Gdańsk.
- Haman E., Fronczyk K., Łuniewska M. 2012. Obrazkowy Test Słownikowy - Rozumienie (OTSR). Podręcznik, Pracownia Testów Psychologicznych i Pedagogicznych, Gdańsk.
- Harding A., Grunwell P. 1996. Characteristics of cleft palate speech, "International Journal of Language & Communication Disorders", 31 (4), s. 331-57. <https://doi.org/10.3109/13682829609031326>

Harding A., Grunwell P. 1998. Active versus passive cleft-type speech characteristics, "International Journal of Language & Communication Disorders", 33, s. 329-352.

<https://doi.org/10.1080/136828298247776>

Hołejko M. 1965. Metody rehabilitacji mowy w rozszczepach podniebienia, "Otolaryngologia Polska", 19 (4), s. 569-574.

Hardin-Jones M.A., Chapman K.L. 2018. The Implications of Nasal Substitutions in the Early Phonology of Toddlers With Repaired Cleft Palate, "The Cleft Palate-Craniofacial Journal", 55 (9), s. 1258-1266. <https://doi.org/10.1177/1055665618767421>

Hortis-Dzierzbicka M.A. 2004. Nasofiberoskopia w ocenie zastosowania płata gardłowego w niewydolności podniebiennie-gardłowej u pacjentów z rozszczepem podniebienia, Instytut Matki i Dziecka: Borgis, Warszawa.

Hortis-Dzierzbicka M. 2005a. Rozszczep wargi i podniebienia - problematyka mowy rozszczepowej, [w:] Mowa pacjenta z rozszczepem podniebienia. Szkice foniatryczno-logopedyczne, red. M.A. Hortis-Dzierzbicka, E. Stecko, Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa, s. 34-40.

Hortis-Dzierzbicka M. 2005b. Wczesne versus późne operacyjne zamknięcie rozszczepu podniebienia w aspekcie wykształcenia prawidłowej mowy, [w:] Mowa pacjenta z rozszczepem podniebienia. Szkice foniatryczno-logopedyczne, red. M.A. Hortis-Dzierzbicka, E. Stecko, Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa, s. 103-107.

Hortis-Dzierzbicka M.A. 2011. Rozszczep podśluzówkowy podniebienia. Rozpoznanie i leczenie, "Logopedia", 39/40, s. 83-92.

Hortis-Dzierzbicka M., Dudkiewicz Z. 2005a. Rozszczep wargi i/lub podniebienia - aktualne poglądy na etiopatogenezę i leczenie, [w:] Mowa pacjenta z rozszczepem podniebienia. Szkice foniatryczno-logopedyczne, red. M.A. Hortis-Dzierzbicka, E. Stecko, Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa, s. 9-15.

Hortis-Dzierzbicka M., Dudkiewicz Z. 2005b. Nowoczesna diagnostyka niewydolności podniebiennie-gardłowej, [w:] Mowa pacjenta z rozszczepem podniebienia. Szkice foniatryczno-logopedyczne, red. M.A. Hortis-Dzierzbicka, E. Stecko, Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa, s. 92-95.

Hortis-Dzierzbicka M., Dudkiewicz Z., Stecko E. 2005a. Nosowanie otwarte - przyczyny, diagnostyka, sposoby eliminacji, [w:] Mowa pacjenta z rozszczepem podniebienia. Szkice foniatryczno-logopedyczne, red. M.A. Hortis-Dzierzbicka, E. Stecko, Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa, s. 96-99.

Hortis-Dzierzbicka M., Dudkiewicz Z., Stecko E. 2005b. Psychologiczne aspekty wady rozszczepowej twarzy, [w:] Mowa pacjenta z rozszczepem podniebienia. Szkice foniatryczno-logopedyczne, red. M.A. Hortis-Dzierzbicka, E. Stecko, Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa, s. 119-123.

Hortis-Dzierzbicka M., Dudkiewicz Z., Stecko E. 2005c. Pacjent z wadą rozszczepową twarzy w okresie adolescencji (dojrzewania), [w:] Mowa pacjenta z rozszczepem podniebienia. Szkice foniatryczno-logopedyczne, red. M.A. Hortis-Dzierzbicka, E. Stecko, Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa, s. 124-127.

Hortis-Dzierzbicka M., Komorowska A. 2005a. Wpływ warunków anatomicznych na rehabilitację mowy u dzieci z wadą rozszczepową twarzy, [w:] Mowa pacjenta z rozszczepem podniebienia. Szkice

foniatryczno-logopedyczne, red. M.A. Hortis-Dzierzbicka, E. Stecko, Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa, s. 22-26.

Hortis-Dzierzbicka M., Komorowska A. 2005b. Metody badań sprawności obwodowego aparatu mowy u dzieci z rozszczepem wargi i podniebienia (standaryzacja światowa), [w:] Mowa pacjenta z rozszczepem podniebienia. Szkice foniatryczno-logopedyczne, red. M.A. Hortis-Dzierzbicka, E. Stecko, Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa, s. 88-91.

Hortis-Dzierzbicka M., Radkowska E. 2005. Wczesna opieka logopedyczna nad dzieckiem z sekwencją Robina - studium przypadku, "Pediatria Polska", 80, s. 905-909.

Hortis-Dzierzbicka M., Radkowska E. 2007a. Rozszczep podśluzówkowy podniebienia - trudności diagnostyczne i kontrowersje lecznicze, "Pediatria Polska", 82 (12), s. 961-965.

[https://doi.org/10.1016/S0031-3939\(07\)70311-6](https://doi.org/10.1016/S0031-3939(07)70311-6)

Hortis-Dzierzbicka M., Radkowska E. 2007b. Postępowanie w niewydolności oddechowej u dzieci z sekwencją Robina. Aktualny stan wiedzy, "Pediatria Polska", 82 (12), s. 956-960.

[https://doi.org/10.1016/S0031-3939\(07\)70310-4](https://doi.org/10.1016/S0031-3939(07)70310-4)

Hortis-Dzierzbicka M., Stecko E. (red.) 2005a. Mowa pacjenta z rozszczepem podniebienia. Szkice foniatryczno-logopedyczne, Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa.

Hortis-Dzierzbicka, M.A., Stecko E. 2005b. Ocena strukturalna i czynnościowa aparatu mowy w wadzie rozszczepowej twarzy, [w:] Mowa pacjenta z rozszczepem podniebienia. Szkice foniatryczno-logopedyczne, red. M.A. Hortis-Dzierzbicka, E. Stecko, Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa, s. 41-44.

Houkes R., Smit J., Mossey P., Don Griot P., Persson M., Neville A., Ongkosuwito E., Sitzman T., Breugem C. (2021) 2023. Classification Systems of Cleft Lip, Alveolus and Palate: Results of an International Survey, "The Cleft Palate-Craniofacial Journal", 60 (2), s. 189-196.

<https://doi.org/10.1177/10556656211057368>

Hozyasz K. 2004. Diagnostyka prenatalna rozszczepów wargi i/lub podniebienia, "Medycyna Rodzinna", 30, s. 169-173.

Hozyasz K.K. 2005. Rozszczepy wargi i/lub podniebienia a środowiskowe czynniki ryzyka, "Pediatria Polska", 80 (2), s. 180-197.

Ipolitowa A.G. (Ипполитова А.Г.) 1983. Otkrytaja Rinołalija (Открытая ринолалия), Prosweszczenie, Centrum Wydawnicze Władys, Moskwa.

Jastrzębowska G., Kukuła M. (1999) 2003a. Zaburzenia mowy dzieci z rozszczepem podniebienia, [w:] Logopedia. Pytania i odpowiedzi, red. T. Gałkowski, G. Jastrzębowska, t. II, wyd. 2, Wydawnictwo Uniwersytetu Opolskiego, Opole, s. 191-201.

Jastrzębowska G., Kukuła M. (1999) 2003b. Diagnoza i terapia palatolalii, [w:] Logopedia. Pytania i odpowiedzi, red. T. Gałkowski, G. Jastrzębowska, t. II, wyd. 2, Wydawnictwo Uniwersytetu Opolskiego, Opole, s. 439-450.

Jermakowa I.I. (Ермакова И.И.). 1984. Korriekcyja rieczii pri rinołalii u dietiej i podrostkow, (Коррекция речи при ринолалии у детей и подростков), Prosweszczenie, Moskwa.

Jethon J. 2005. Zasady leczenia rozszczepów wargi i podniebienia, "Postępy Nauk Medycznych", XVIII, 2-3, s. 28-31.

Kaczan T., Regner A. 2004. Teoretyczne i praktyczne podstawy ustno-twarzowej terapii regulacyjnej według koncepcji Rodolfo Castillo Moralesa, [w:] Neurofizjologiczne metody usprawniania dzieci z zaburzeniami rozwoju, red. L. Sadowska, Wydawnictwo AWF, Wrocław, s. 163-200.

Karłowska I. 2008. Zarys współczesnej ortodoncji, Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa.

Kernahan D.A., Stark R.B. 1958. A new classification for cleft lip and cleft palate, "Plastic and Reconstructive Surgery and the Transplantation Bulletin", 22 (5), s. 435-441.

<https://doi.org/10.1097/00006534-195811000-00001>

Kobus K. 1997. W poszukiwaniu skutecznych metod leczenia rozszczepów wargi i podniebienia, "Polski Przegląd Chirurgiczny", 12, s. 1342-1352.

Kobus K. 1999. Wady rozszczepowe części twarzowej czaszki, [w:] Chirurgia szczękowo-twarzowa, red. L. Kryst, wyd. 3, Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa, s. 341-372.

Kobus K. 2012. Wady rozszczepowe części twarzowej czaszki, [w:] Chirurgia szczękowo-twarzowa, red. L. Kryst, wyd. 5, Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa, s. 384-416.

Komorowska A., Hortis-Dzierzbicka M. 2005. Wieloletnia ocena wyników i rehabilitacji mowy po jednoetapowej operacji całkowitego jednostronnego rozszczepu wargi i podniebienia wykonanej w wieku 8 miesięcy, [w:] Mowa pacjenta z rozszczepem podniebienia. Szkice foniatryczno-logopedyczne, red. A.M. Hortis-Dzierzbicka, E. Stecko, Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa, s. 108-113.

Konior M. 2005. Zmiana deformacji sygnału mowy u chorych po operacjach rynologicznych poprawiających drożność nosa, rozprawa doktorska, Uniwersytet Jagielloński, Wydział Lekarski, Kraków.

Kopala W., Rudzki P. 2012. Ocena przydatności nasofibrolaryngoskopii w diagnostyce patologii górnych dróg oddechowych u dzieci, "Nowa Pediatria", 2, s. 23-27.

Kosowski T.R., Weathers W.M., Wolfswinkel E.M., Ridgway E.B. 2012. Cleft Palate, "Seminars in Plastic Surgery", 26 (4), s. 164-169. <https://doi.org/10.1055/s-0033-1333883>

Kot M., Kruk-Jeromin J. 1997. Współistnienie rozszczepów wargi i/lub podniebienia z innymi wadami wrodzonymi, "Czasopismo Stomatologiczne", L, 9, s. 622-627.

Kot M., Kruk-Jeromin J. 2003. Dziedziczenie rozszczepu wargi i/lub podniebienia, "Polski Merkuriusz Lekarski", XV, 83, s. 158-160.

Kozera-Wierzchoś M. 2021. Rozwój sprawności narracyjnych, [w:] Logopedia przedszkolna i wczesnoszkolna, red. A. Domagała, U. Mirecka, t. I: Rozwój sprawności językowych: podstawowe problemy logopedyczne, Harmonia Universalis, Gdańsk, s. 286-306.

Koźniewska E., Matuszewski A. 2003. SKALA F - Skala Umiejętności Fonologicznych, Centrum Metodyczne Pomocy Psychologiczno-Pedagogicznej, Warszawa.

Krajna E. 2008. 100-wyrazowy test artykulacyjny, Wydawnictwo Komlogo Piotr Gruba, Gliwice.

Krasowicz G. 1998. Podręcznik do Zetotestu, Graner, Lublin.

Krasowicz-Kupis G., Wiejak K., Bogdanowicz K.M. 2015. Bateria Testów Fonologicznych BTF IBE: podręcznik, Instytut Badań Edukacyjnych, Warszawa.

- Kriens O. 1989. LAHSHAL - a concise documentation system for cleft lip, alveolus and palate diagnosis, [w:] What is a cleft lip and palate? A multidisciplinary update; proceedings of an advanced workshop, red. O. Kriens, Thieme Medical Publishers, Bremen, s. 30-60.
- Kropidłowska E. 2013. Wady rozszczepowe twarzoczaszki - etiopatogeneza i rehabilitacja mowy, [w:] Wybrane zagadnienia z teorii i praktyki logopedycznej, red. E.M. Skorek, K.B. Kochan, Zielona Góra, s. 73-77.
- Kurowska M. 2021. Diagnoza i terapia w przypadku zaburzeń rozwoju mowy i języka pochodzenia korowego, [w:] Logopedia przedszkolna i wczesnoszkolna, red. A. Domagała, U. Mirecka, t. II: Diagnozowanie i terapia zaburzeń, Harmonia Universalis, Gdańsk, s. 354-390.
- Lam A.K., David D.J., Townsend G.C., Anderson P.J. 2010. Van der Woude syndrome: dentofacial features and implications for clinical practice, "Australian Dental Journal", 55 (1), s. 51-58.
<https://doi.org/10.1111/j.1834-7819.2009.01178.x>
- Lithovius L.H., Ylikontiola L.P., Sándor G.K. 2014. Frequency of pharyngoplasty after primary repair of cleft palate in northern Finland, "Oral Surgery, Oral Medicine, Oral Pathology and Oral Radiology", 117 (4), s. 430-434. <https://doi.org/10.1016/j.oooo.2013.12.409>
- Litwin M., Pietrzyk I. 2013. Diagnoza i terapia dysfagii, Wydawnictwo Komlogo Piotr Gruba, Gliwice.
- Łączkowska M. 1968. Mechanizm mowy w przypadkach rozszczepów wargi, zębodołu i podniebienia twardego i miękkiego, "Otolaryngologia Polska", 22 (1), s. 227-232.
- Łyżyczka I. 1978. Metody rehabilitacji mowy u dzieci z rozszczepem podniebienia, "Logopedia", 13, s. 53-57.
- Łyżyczka I. 1992. Metody korekcji wymowy u dzieci z rozszczepem podniebienia, "Scholasticus: Pedagogika, Psychologia, Logopedia", 3-4, s. 87-92.
- Mackiewicz B. 2001. Odwzorowywanie czynności pokarmowych w ruchach artykulacyjnych, "Logopedia", 29, s. 87-92.
- Małkiewicz E., Kobus K., Pisulska-Otremba A. 2004. Leczenie chirurgiczne w ramach programu wielospecjalistycznej opieki nad dziećmi z rozszczepem podniebienia pierwotnego i/lub wtórnego w latach 2000-2002, "Dental and Medical Problems", 41 (4), s. 757-760.
- Mielnik-Niedzielska G. 2016. Dysfagia u dzieci, "Otorinolaryngologia", 15 (2), s. 63-67.
- Mierzejewska H., Emiluta-Rozya D. 1997. Projekt zestawienia form zaburzeń mowy, "Audiofonologia", 10, s. 37-48.
- Międzynarodowa statystyczna klasyfikacja chorób i problemów zdrowotnych ICD-10, <https://stat.gov.pl/Klasyfikacje/doc/icd10/pdf/ICD10TomI.pdf> (dostęp: 12.09.2023).
- Międzynarodowa statystyczna klasyfikacja chorób i problemów zdrowotnych ICD-11, <https://icd.who.int/browse11/l-m/en#/http://id.who.int/icd/entity/437815624> (dostęp: 23.11.2023).
- Milewski S. 2011. Mowa dorosłych kierowana do niemowląt: studium fonostatystyczno-fonotaktyczne, Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk.
- Millard D.R. 1976. Cleft Craft: The Evolution of Its Surgery, t. I, Little Brown and Company, Boston.
- Mirecka U. 2018. Relaksacja, [w:] Metody terapii logopedycznej, red. A. Domagała, U. Mirecka, Wydawnictwo UMCS, Lublin, s. 707-727.

- Mitrinowicz-Modrzejewska A. 1963. Fizjologia i patologia głosu, słuchu i mowy: rozpoznawanie, leczenie i rehabilitacja, Państwowy Zakład Wydawnictw Lekarskich, Warszawa.
- Mitrinowicz-Modrzejewska A., Pawłowski Z., Tłuchowski W. 1965. Wady rozwojowe podniebienia jako zaburzenia wieloukładowe, "Rozprawy Wydziału Nauk Medycznych PAN", 1, s. 33-123.
- Morkowska E.M. 1998. Izometryczne ćwiczenia warg, języka i żuchwy. Ćwiczenia logopedyczne nie tylko dla dzieci, Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, Warszawa.
- Myrda J. 1988. Czynniki zaburzające prawidłowy rozwój narządu żucia, [w:] Wprowadzenie do ćwiczeń z ortopedii szczękowej, red. A. Pisulska-Otremba, Śląska Akademia Medyczna, Katowice, s. 25-35.
- Narożny W., Pilarska E., Kozłowski J., Kuczkowski J., Lemka M. 2013. Nagła przemijająca funkcjonalna niewydolność podniebieno-gardłowa u 5-letniego dziecka, "Forum Medycyny Rodzinnej", 7 (1), s. 43-46.
- Neumann S. 2000. Frühförderung bei Kindern mit Lippen-Kiefer-Gaumen-Segel-Fehlbildung die Möglichkeit der Prävention von Sprechauffälligkeiten, Schulz-Kirchner Verlag, Idstein.
- Nowak J. 1992. Pedagogiczne problemy słuchu fonematycznego u uczniów z trudnościami w czytaniu i pisaniu, Wydawnictwo Uczelniane WSP, Bydgoszcz.
- Nowakowska-Szyrwińska E. 1999. Funkcja trąbki słuchowej w rozszczepie wargi i/lub podniebienia, "Medycyna Wieku Rozwojowego", 3, s. 377-381.
- Nyberg J., Westberg R.L., Henningsson G. 2010. Speech results after one-stage palatoplasty with or without muscle reconstruction, "The Cleft Palate-Craniofacial Journal", 47 (1), s. 92-103.
<https://doi.org/10.1597/08-222.1>
- Obuchowa N.W. (Обухова Н.В.). 2020. Logopedическая работа с детьми с врожденной расщелиной губы и неба в младенческом возрасте (Логопедическая работа с детьми с врожденной расщелиной губы и неба в младенческом возрасте), Uralski Państwowy Uniwersytet Pedagogiczny, Jekaterynburg.
- Olszewski J., Nowosielska-Grygiel J. 2017. Nowe metody diagnostyczne oceny czynności głosu dla potrzeb foniatry i logopedy, "Logopaedica Lodziensia", 1, s. 91-99. <https://doi.org/10.18778/2544-7238.01.08>
- Paluch A., Drewniak-Wołosz E., Mikosza L. 2015. AFA-SKALA Jak zbadać mowę dziecka afatycznego?, wyd. 5, Oficyna Wydawnicza "Impuls", Kraków.
- Pawłowska-Jaroń H., Orłowska-Popek Z. 2021. Dziecko ze spektrum zaburzeń poalkoholowych (FASD) w przedszkolu i na etapie edukacji wczesnoszkolnej, [w:] Logopedia przedszkolna i wczesnoszkolna. Diagnozowanie i terapia zaburzeń, red. A. Domagała, U. Mirecka, t. II, Harmonia Universalis, Gdańsk, s. 662-683.
- Pisulska-Otremba A. 1995. Leczenie wad rozwojowych, [w:] Ortopedia szczękowa. Zasady i praktyka, red. F. Łabiszewska-Jaruzelska, Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa, s. 289-306.
- Pluta-Wojciechowska D. 1999. Wybrane zagadnienia terapii mowy dzieci z rozszczepem podniebienia, "Logopedia", 26, s. 149-161.
- Pluta-Wojciechowska D. 2000. Językoznawczy model terapii mowy dzieci z rozszczepem podniebienia, [w:] Teoretyczne podstawy metod usprawniania mowy: afazja, zaburzenia rozwoju

- mowy, oprac. H. Mierzejewska, M. Przybysz-Piwkova, Pomagisterskie Studium Logopedyczne Wydziału Polonistyki UW: Towarzystwo Kultury Języka, Warszawa, s. 109-123.
- Pluta-Wojciechowska D. 2002a. Realizacja fonemu /t/ ze względu na miejsce artykulacji u osób z rozszczepem podniebienia pierwotnego i/lub wtórnego, "Logopedia", 30, s. 115-130.
- Pluta-Wojciechowska D. 2002b. Realizacja fonemów języka polskiego u osób z rozszczepem podniebienia pierwotnego i/lub wtórnego, "Logopedia", 31, s. 199-225.
- Pluta-Wojciechowska D. 2004. O stygmatach dziecka z wadą rozszczepową, [w:] Życ z pasją, żyć w ruchu, red. B. Cyl, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Piekary Śląskie, s. 54-65.
- Pluta-Wojciechowska D. (2006) 2008. Zaburzenia mowy u dzieci z rozszczepem podniebienia. Badania - teoria - praktyka, wyd. 2, Wydawnictwo Ergo-Sum, Bytom.
- Pluta-Wojciechowska D. 2008. Standard postępowania logopedycznego w przypadku osób z rozszczepem wargi i podniebienia, "Logopedia", 37, s. 175-206.
- Pluta-Wojciechowska D. 2009. Połykanie jako jedna z niewerbalnych czynności kompleksu ustno-twarzowego, "Logopedia", 38, s. 119-147.
- Pluta-Wojciechowska D. 2010. Podstawy patofonetyki mowy rozszczepowej. Dyslokacje, Wydawnictwo Ergo-Sum, Bytom.
- Pluta-Wojciechowska D. 2011. Mowa dzieci z rozszczepem wargi i podniebienia, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Pedagogicznego, Kraków.
- Pluta-Wojciechowska D. (2013) 2015. Zaburzenia czynności prymarnych i artykulacji. Postawy postępowania logopedycznego, wyd. 2, Wydawnictwo Ergo-Sum, Bytom.
- Pluta-Wojciechowska D. 2014. Typologia zaburzeń mowy w przypadku osób z rozszczepem wargi i podniebienia, [w:] Logopedia. Teoria zaburzeń mowy, red. S. Grabias, M. Kurkowski, Wydawnictwo UMCS, Lublin, s. 469-513.
- Pluta-Wojciechowska D. 2015. Standard postępowania logopedycznego w przypadku rozszczepu wargi i podniebienia, [w:] Logopedia. Standardy postępowania logopedycznego, red. S. Grabias, J. Panasiuk, T. Woźniak, Wydawnictwo UMCS, Lublin, s. 727-779.
- Pluta-Wojciechowska D. 2016. Wczesna interwencja logopedyczna w przypadku dzieci z rozszczepem wargi i podniebienia, [w:] Wczesna interwencja logopedyczna, red. K. Kaczorowska-Bray, S. Milewski, Harmonia Universalis, Gdańsk, s. 309-335.
- Pluta-Wojciechowska D. 2017. Zaburzenia rezonansu nosowego jako kategoria diagnozy i terapii zaburzeń realizacji fonemów, [w:] Współczesne tendencje w diagnozie i terapii logopedycznej, red. D. Pluta-Wojciechowska, B. Sambor, Harmonia Universalis, Gdańsk, s. 225-248.
- Pluta-Wojciechowska D. 2018. Kompleksowa metoda terapii logopedycznej w przypadku osób z rozszczepem wargi i/lub podniebienia, [w:] Metody terapii logopedycznej, red. A. Domagała, U. Mirecka, Wydawnictwo UMCS, Lublin, s. 456-486.
- Pluta-Wojciechowska D. 2019. Dyslalia obwodowa. Diagnoza i terapia logopedyczna wybranych form zaburzeń, wyd. 2, Wydawnictwo Ergo-Sum, Bytom.
- Porayski-Pomsta J. 2015. O rozwoju mowy dziecka. Dwa studia, Dom Wydawniczy Elipsa, Warszawa.

Porayski-Pomsta J., Kwasiborska-Dudek J., Jauer-Niworowska O., Lipiec D., Więcek-Poborczyk I., Golanowska M., Malinowska A. 2013. Znaki fonetyczne do zapisu poprawnych i zdeformowanych realizacji fonemów języka polskiego w alfabetach międzynarodowym i sławistycznym, Glottispol, Gdańsk.

Pradel W., Senf D., Mai R., Ludicke G., Eckelt U., Lauer G. 2009. One-stage palate repair improves speech outcome and early maxillary growth in patients with cleft lip and palate, "Journal of Physiology and Pharmacology", 60 (8), s. 37-41.

Prathanee B., Pumnum T., Seepuaham C., Jaiyong P. 2016. Five-year speech and language outcomes in children with cleft lip-palate, "Journal of Cranio-Maxillo-Facial Surgery", 44, s. 1553-1560. <https://doi.org/10.1016/j.jcms.2016.08.004>

Pruszewicz A. 1992. Nosowanie, [w:] Foniatria kliniczna, red. A. Pruszewicz, Państwowy Zakład Wydawnictw Lekarskich, Warszawa, s. 248-255.

Radkowska E. 2015. Wczesna opieka logopedyczna nad dzieckiem z rozszczepem wargi i podniebienia. Standard postępowania logopedycznego przyjęty w Instytucie Matki i Dziecka w Warszawie, "Logopedia Silesiana", 4, s. 218-227.

Radkowska E. 2020. Wpływ zastosowanego leczenia chirurgicznego na wybrane parametry mowy u dzieci dziesięcioletnich z jednostronnym rozszczepem wargi i podniebienia, rozprawa doktorska, Instytut Matki i Dziecka, Warszawa.

Raftowicz-Wójcik K., Matthews-Brzozowska T., Kawala B. 2012. Współzależność wad zgryzu i wad wymowy, [w:] Wpływ wad wrodzonych i nabytych części twarzowej czaszki na mowę, red. T. Matthews-Brzozowska, B. Kawala, Akademia Medyczna im. Piastów Śląskich, Wrocław, s. 89-112.

Rani M.S., Chickmagalur N.S. 2011. Classification of Cleft Lip And Cleft Palate - A Review, "Annals and Essences of Dentistry", III, 2, s. 82-94. <https://doi.org/10.5368/aedj.2011.3.2.4.1>

Regner A. 2005. Wczesne wspomaganie rozwoju psychomotorycznego małego dziecka z zastosowaniem metody R. Castillo Moralesa, [w:] Dziecko z zaburzeniami w rozwoju, red. B. Cytowska, B. Winczura, Oficyna Wydawnicza "Impuls", Kraków, s. 205-215.

Regner A. 2015. Poradnik terapii ustno-twarzowej, Wydawnictwo Ergo-Sum, Bytom.

Rizos M., Spyropoulos M.N. 2004. Van der Woude syndrome: a review. Cardinal signs, epidemiology, associated features, differential diagnosis, expressivity, genetic counselling and treatment, "European Journal of Orthodontics", 26 (1), s. 17-24. <https://doi.org/10.1093/ejo/26.1.17>

Rocławski B. 1991. Słuch fonemowy i fonetyczny. Teoria i praktyka, Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk.

Rocławski B., Fedorowska W., Wardowska B. 1997. Wczesne uwarunkowania rozwoju mowy. Wywiad biologiczno-środowiskowy, Glottispol, Gdańsk.

Rodak H. (1997) 2002. Terapia dziecka z wadą wymowy, Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa.

Rodak H., Nawrocka D. 1993, Od obrazka do słowa, Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, Warszawa.

Rokitiańska M. 2006. Dziecko z rozszczepem wargi, wyrostka zębodołowego i podniebienia, Wydawnictwo Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy, Bydgoszcz.

- Rosanowski F., Eysholdt U. 2002. Phoniatic aspects in cleft lip patients, "Facial Plastic Surgery", 18 (3), s. 197-203. <https://doi.org/10.1055/s-2002-33066>
- Rybacka J. 2017. Wprowadzenie do metody dr Svetlany Masgutovej. Neurosensomotoryczna integracja odruchów, "Praktyczna Fizjoterapia i Rehabilitacja", 83, s. 6-22.
- Rybka P. 2015. Międzynarodowy alfabet fonetyczny w sławistyce, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice.
- Rządźka M. 2019. Odruchy oralne u noworodków i niemowląt. Diagnostyka i stymulacja, Oficyna Wydawnicza "Impuls", Kraków.
- Scherer N.J., D'Antonio L.L., McGahey H. 2008. Early intervention for speech impairment in children with cleft palate, "The Cleft Palate-Craniofacial Journal", 45, s. 18-31. <https://doi.org/10.1597/06-085.1>
- Scherer N.J., Williams A.L., Proctor-Williams K. 2008. Early and later vocalization skills in children with and without cleft palate, "International Journal of Pediatric Otorhinolaryngology", 72, s. 827-840. <https://doi.org/10.1016/j.ijporl.2008.02.010>
- Sheahan P., Miller I., Sheahan J.N., Earley M.J., Blayney A.W. 2003. Incidence and outcome of middle ear disease in cleft lip and/or cleft palate, "International Journal of Pediatric Otorhinolaryngology", 67, s. 785-793. [https://doi.org/10.1016/S0165-5876\(03\)00098-3](https://doi.org/10.1016/S0165-5876(03)00098-3)
- Siewiorek K., Siewiorek O., Kwast P., Zawadzka-Głós L. 2017. Adenotomia i adenotonsillotomia u dzieci poniżej 2. roku życia - analiza retrospektywna, "New Medicine", 2, s. 49-57.
- Siudzińska N. 2021. Profilaktyka logopedyczna, [w:] Logopedia przedszkolna i wczesnoszkolna, red. A. Domagała, U. Mirecka, t. II: Diagnostyka i terapia zaburzeń, Harmonia Universalis, Gdańsk, s. 30-56.
- Siudzińska N. 2017a. Zaburzenia rezonansu nosowego u dzieci z rozszczepem podniebienia miękkiego, [w:] Język - umysł - ciało. Zaburzenia komunikacji językowej o różnym podłożu, red. E. Boksa, A. Rosińska-Mamej, J. Senderska, Kieleckie Towarzystwo Naukowe, Kielce, s. 111-121.
- Siudzińska N. 2017b. Zasady postępowania logopedycznego w przypadku dziecka z rozszczepem podniebienia i wargi, "Poradnik Językowy", 6, s. 27-38.
- Siudzińska N. 2018a. Terapia logopedyczna dziecka z rozszczepem podśluzówkowym. Opis przypadku, [w:] Metody terapii logopedycznej, red. A. Domagała, U. Mirecka, Wydawnictwo UMCS, Lublin, s. 845-862.
- Siudzińska N. 2018b. Postępowanie terapeutyczne w przypadku dzieci rozszczepowych z nosowaniem otwartym. Opis dwu przypadków, [w:] Metody terapii logopedycznej, red. A. Domagała, U. Mirecka, Wydawnictwo UMCS, Lublin, s. 863-894.
- Siudzińska N. 2019. Planowanie terapii logopedycznej dziecka z nosowaniem otwartym, "Poradnik Językowy", 2, s. 66-82.
- Siudzińska N. 2020a. Wpływ nosowania otwartego na realizację fonemów spółgłoskowych (na przykładzie dzieci z rozszczepem podniebienia), [w:] Contributions to the 22nd Annual Scientific Conference of the Association of Slavists (Polyslav), red. E. Gutiérrez Rubio, D. Kruk, I. Pálosi, T. Speed, Z. Týrová, D. Vashchenko, A. Wysocka, "Die Welt der Slaven", t. LXV, Harrassowitz, Wiesbaden, s. 257-267. <https://doi.org/10.2307/j.ctv15vwk16.33>

- Siudzińska N. 2020b. Wielospecjalistyczne postępowanie w przypadku dziecka z zespołem Van Der Woude, [w:] Interdyscyplinarne aspekty diagnozy i terapii logopedycznej, red. E. Zając, M. Szurek, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź, s. 155-164. <https://doi.org/10.18778/8220-226-7.12>
- Siudzińska N. 2021. Diagnoza i terapia w przypadku palatolalii i rynolalii, [w:] Logopedia przedszkolna i wczesnoszkolna. Diagnozowanie i terapia zaburzeń, red. A. Domagała, U. Mirecka, t. II, Harmonia Universalis, Gdańsk, s. 296-317.
- Siudzińska N., Radkowska E. 2016. Terapia logopedyczna dzieci po zabiegu faryngoplastyki, "Studia Pragmalingwistyczne", VIII, s. 63-73.
- Siudzińska N., Stępień M. 2015. Poradnik logopedyczny dla nauczycieli polonijnych pracujących z dziećmi w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym, Warszawa, <http://www.ips.polonia.uw.edu.pl/wp-content/uploads/pdf/PoradnikLogopedyczny.pdf> (dostęp: 23.11.2019).
- Siudzińska N., Stępień M. 2018. Koncepcja siatki pól leksykalno-składniowych w terapii logopedycznej, [w:] Contributions to the 21st Annual Scientific Conference of the Association of Slavists (Polyslav), red. A. Grishchenko, E. Kisl'ova, D. Kruk, T. Speed, Z. Tyrova, "Die Welt der Slaven", t. LXIV, Harrassowitz, Wiesbaden, s. 247-255. <https://doi.org/10.2307/j.ctvc4m4fvd.32>
- Skoczyńska M., Lehman I. 2017. Zespół mikrodelecji 22q11.2 jako problem wielodyscyplinarny, "Pediatria i Medycyna Rodzinna", 13 (4), s. 439-449. <https://doi.org/10.15557/PiMR.2017.0047>
- Skorek E.M., Rządźka M. 2011. Profilaktyka i terapia dysfunkcji oddechowych u dzieci, Oficyna Wydawnicza Uniwersytetu Zielonogórskiego, Zielona Góra.
- Smith B., Guyette T.W. 2004. Evaluation of cleft palate speech, "Clinics in Plastic Surgery", 31, s. 251-260. [https://doi.org/10.1016/S0094-1298\(03\)00123-8](https://doi.org/10.1016/S0094-1298(03)00123-8)
- Smoczyńska M., Haman E., Maryniak A., Czaplewska E., Krajewski G., Banasik N., Kochańska M., Łuniewska M. 2015. TRJ - Test Rozwoju Językowego, Instytut Badań Edukacyjnych, Warszawa.
- Sołtys-Chmielowicz A. 2008. Zaburzenia artykulacji. Teoria i Praktyka, Oficyna Wydawnicza "Impuls", Kraków.
- Sovák M. 1955. Defektologie speciální: Logopedie, t. I, SPN, Praha.
- Spritz R.A. 2001. The genetics and epigenetics of orofacial clefts, "Current Opinion in Pediatrics", 13 (6), s. 556-560. <https://doi.org/10.1097/00008480-200112000-00011>
- Stecko E. 1996. Zaburzenia mowy u dzieci. Wczesne rozpoznawanie i postępowanie logopedyczne, Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa.
- Stecko E. 2005. Znaczenie oceny i wczesnej stymulacji logopedycznej dziecka z rozszczepem wargi i/lub podniebienia, [w:] Mowa pacjenta z rozszczepem podniebienia. Szkice foniatryczno-logopedyczne, red. M.A. Hortis-Dzierzbicka, E. Stecko, Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa, s. 27-33.
- Stecko E. 2009. Sprawdź jak mówię - karta badania logopedycznego z materiałami pomocniczymi, Wydawnictwo ES, Warszawa.
- Stecko E. 2012. Masaż logopedyczny, Wydawnictwo ES, Warszawa.

Stecko E., Hortis-Dzierzbicka A.M. 2005. Rozwój systemu fonetycznego u dzieci z wadą rozszczepową twarzoczaszki, [w:] Mowa pacjenta z rozszczepem podniebienia. Szkice foniatryczno-logopedyczne, red. M.A. Hortis-Dzierzbicka, E. Stecko, Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa, s. 45-50.

Stecko E., Rajtar-Leontiew Z. 1997. Wczesna stymulacja dzieci z obciążonym wywiadem okołoporodowym, "Nowa Pediatria", 1, s. 5-11.

Styczek I. 1970. Zarys logopedii, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa.

Styczek I. 1979. Logopedia, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa.

Styczek I. 1982. Badanie i kształtowanie słuchu fonematycznego, Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, Warszawa.

Suda N., Takada J., Ohya K. 2005. Orthodontic treatment in a patient with Van der Woude syndrome, "American Journal of Orthodontics and Dentofacial Orthopedics", 129, s. 696-705. <https://doi.org/10.1016/j.ajodo.2005.12.024>

Szeląg J., Paradowska A., Mikulewicz M. 2008. Zespół van der Woude - przegląd piśmiennictwa, "Dental and Medical Problems", 45 (4), s. 447-449.

Szeląg E., Szymaszek A. 2006. Test do badania słuchu fonematycznego u dzieci i dorosłych, Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne, Gdańsk.

Szubstarska D., Bednarska B. 2013. Świat opowiadany - scenariusze obrazkowe do zajęć rozwijających mowę z małymi dziećmi od 2. roku życia, Wydawnictwo Harmonia, Gdańsk.

Szuchnik J. 2005. Terapia logopedyczna osób po wszczepieniu implantów ślimakowych, [w:] Podstawy neurologopedii, red. T. Gałkowski, E. Szeląg, G. Jastrzębowska, Wydawnictwo Uniwersytetu Opolskiego, Opole, s. 653-679.

Tan E.C., Lim E.C., Lee S.T. 2013. De novo 2.3 Mb microdeletion of 1q32.2 involving the Van der Woude Syndrome locus, "Molecular Cytogenetics", 6, s. 31-37. <https://doi.org/10.1186/1755-8166-6-31>

Tarkowski Z. 2009. Test Słownika Dziecka: metody stymulowania, Wydawnictwo Orator, Lublin.

Tracz M. 2013. Uczeń z rozszczepem wargi i podniebienia - wybrane problemy, "Zeszyty Naukowe WSSP", 6, s. 125-135.

Tronczyńska J. 1967. Leczenie foniatryczne rozszczepów podniebienia, [w:] Rozszczepy wargi górnej i podniebienia, red. J. Bardach, Państwowy Zakład Wydawnictw Lekarskich, Warszawa, s. 310-330.

Trost J.E. 1981. Articulatory additions to the classical description of the speech of persons with cleft palate, "Cleft Palate Journal", 18 (3), s. 193-203.

Wang X., Liu J., Zhang H., Xiao M., Li J., Yang C., Lin X., Wu Z., Hu L., Kong X. 2003. Novel mutations in the IRF6 gene for Van der Woude syndrome, "Human Genetics", 113 (5), s. 382-386. <https://doi.org/10.1007/s00439-003-0989-2>

Wasiljewa E.E. (Васильева Е.Е.). 2007. Rinolalija (Ринолалия), Jarosławski Państwowy Uniwersytet Pedagogiczny im. K.D. Uszyskiego, Jarosław.

Waśko-Czopnik D., Paradowski L. 1999. Zaburzenia połykania w praktyce lekarskiej, "Nowa Medycyna", 10, s. 4-11.

- Wędrychowska-Szulc B. 2008. Etiologia wad zgryzu, [w:] Zarys współczesnej ortodoncji, red. I. Karłowska, Państwowy Zakład Wydawnictw Lekarskich, Warszawa, s. 59-72.
- Więcek-Poborczyk I., Lipiec D., Mężyk A. 2021. Faza ustna połykania u dzieci w wieku przedszkolnym - perspektywa logopedyczna, Wydawnictwo Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej, Warszawa.
- Willadsen E., Boers M., Schöps A., Kisling-Møller M., Nielsen J.B., Jørgensen L.D., Andersen M., Bolund S., Andersen H.S. 2018. Influence of timing of delayed hard palate closure on articulation skills in 3-year-old Danish children with unilateral cleft lip and palate, "International Journal of Language & Communication Disorders", 53 (1), s. 130-143. <https://doi.org/10.1111/1460-6984.12331>
- Wiśniewska B. 2005. Usprawnianie mowy dzieci z rozszczepem podniebienia, [w:] Podstawy neurologopedii, red. T. Gałkowski, E. Szeląg, G. Jastrzębowska, Wydawnictwo Uniwersytetu Opolskiego, Opole, s. 517-533.
- Wołkova Ł.S., Szachowskaja S.N. (Волкова Л.С., Шаховская С.Н.). 2003. Łogopedija. Uczebnik dla studentów diefiektołogicznych fakultetów pädagogicznych wysszych uczebynych zawiedienij (Логопедия: Учебник для студентов дефектол. фак. пед. вузов), Centrum Wydawnicze Władas, Moskwa.
- Wójcicka K., Kobus K., Wójcicki P. 2009. Epidemiology of lip, alveolar process and palate clefts in the material of hospital and clinic of plastic surgery in Polanica Zdrój, "Polski Przegląd Chirurgiczny", 81, s. 4-11. <https://doi.org/10.2478/v10035-009-0002-4>
- Wójcicki P. 2004. Leczenie chirurgiczne niewydolności podniebieno-gardłowej u chorych z rozszczepami podniebienia, "Polski Przegląd Chirurgiczny", 74 (11), s. 1180-1193.
- Wójcicki P., Kobus K., Wójcicka K. 2007. Van der Woude Syndrome, "Dental and Medical Problems", 44, s. 18-21.
- Yazdee A.K., Saedi B., Sazegar A.A., Mehdipour P. 2011. Epidemiological Aspects of Cleft Lip and Palate in Iran, "Acta Medica Iranica", 49 (1), s. 54-58.
- Youssef G., Alkhaja A. 2015. The role of auditory perceptual analysis of speech in predicting velopharyngeal gap size in children with velopharyngeal insufficiency, "The Egyptian Journal of Otolaryngology", 31, s. 122-127. <https://doi.org/10.4103/1012-5574.156097>
- Zaorska M. 2011. Osoba z zespołem wad wrodzonych i jej rozwój - problemy psychopedagogiczne. Studium wybranych zespołów i przypadków, Wydawnictwo Edukacyjne "Akapit", Toruń.
- Zaron Z. 1998. Czy zwierzę to ktoś? Językowe dowody podmiotowości zwierząt, "Prace Filologiczne", 43, s. 507-515.
- Zaron Z. 2009. Problemy składni funkcjonalnej, BEL Studio: Wydział Polonistyki Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa.
- Zaron Z. 2011. Ktoś to znaczy kto? O językowym statusie roślin, "Poradnik Językowy", 1, s. 121-130.
- Zdunkiewicz-Jedynak D., Hortis-Dzierzbicka M.A. 2000. Lingwistyczne podstawy oceny i dokumentacji zaburzeń mowy u dzieci z wadą rozszczepową twarzy, [w:] Teoretyczne podstawy metod usprawniania mowy: afazja, zaburzenia rozwoju mowy, oprac. H. Mierzejewska, M. Przybysz-Piwkova, Pomagisterskie Studium Logopedyczne Wydziału Polonistyki UW: Towarzystwo Kultury Języka, Warszawa, s. 125-151.

Zdunkiewicz-Jedynak D., Hortis-Dzierzbicka M. 2005. Lingwistyczne podstawy oceny i dokumentacji zaburzeń mowy u dzieci z wadą rozszczepową twarzy, [w:] Mowa pacjenta z rozszczepem podniebienia. Szkice foniatryczno-logopedyczne, red. M.A. Hortis-Dzierzbicka, E. Stecko, Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa, s. 54-79.

Zgardziński P., Wallner E., Komorowska A. 2012. Porównanie niezespołowych rozszczepów wargi i podniebienia, "Forum Ortodontyczne", 8 (2), s. 45-51.

Zhang R.S., Lin L.O., Hoppe I.C., Jackson O.A., Low D.W., Bartlett S.P., Swanson J.W., Taylor J.A. 2018. Nasal Obstruction in Children With Cleft Lip and Palate: Results of a Cross-Sectional Study Utilizing the NOSE Scale, "The Cleft Palate-Craniofacial Journal", XX (X), s. 1-10.

<https://doi.org/10.1177/1055665618772400>

Zomkowska E. 2017. Ocena rozwoju mowy u dzieci po wczesnej operacji jednostronnego całkowitego rozszczepu wargi i podniebienia oraz izolowanego rozszczepu podniebienia, rozprawa doktorska, Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie, Olsztyn.